

Korszerű fahasználati tervezési metodika a VI. ötéves terv időszakára

A tervszerű, termelékeny és gazdaságos fahasználati tevékenység erdőgazdaságaink kiemelkedő feladata. Ezért különös gondot kell fordítani a várható fahasználati munkák megbízható felmérésére, a célszerű technológiák kialakítására és a műszaki fejlesztés megalapozottá tételére.

Ennek szellemében készült el az ötéves fahasználati tervezési metodika, előbb az ERDŐTERV, majd az ÁEMI munkájaként, a FAGOK és vállalatának hatékony közreműködésével. A metodikát az erdőgazdaságok területén folytatott, konkrét tervezőmunka tapasztalatainak felhasználásával állítottuk össze, amely a VI. ötéves tervben már bevezethető lesz. A tervezőmunka legfontosabb szakaszait, a munkák elvégzésének felelőseit és a VI. ötéves vállalati terv összeállításához célszerű határidőket az alábbiakban foglalom össze:

1. Az erdőgazdaság ötéves időszakra szóló *fakitermelési keretszámainak*, mint a tervezés kiinduló alapadatainak meghatározása az üzemtervek aktualizált adatahalmaza alapján végzett, erdőgazdasági szintű hozadékszabályozásra támaszkodva, összhangban az országos alapanyagigényekkel, értékesítési lehetőségekkel. Készítik az erdőrendezősegek. Határidő: 1978. 08. 31.

2. Az erdőgazdaságra megadott, majd erdészetekre lebontott keretszámok alapján az *erdőrészetek évenkénti besorolása* az ötéves időszakra, a feltáró hálózat egyidejű megtervezésével, az üzemtervek aktualizált adatait erdőrészetenként felsoroló lista és a megfelelő összesítő táblák segítségével. Készítik az erdészetek és az erdőgazdaságok. Határidő: 1979. 02. 28.

3. Az aktualizált üzemtervi adatok és a helyszíni bejárás alapján a tervezéshez szerkesztett *felvételi lapok kitöltése* erdőrészetenként, a kitermelendő fa-tömeg fafajonkénti mennyiségi és minőségi adatainak, a részletre jellemző, egyéb adatoknak és a fakitermelés, a faanyagmozgatás tervezett rendszerére vonatkozó adatoknak a beírásával. Készítik az erdészetek és az erdőgazdaságok. Határidő: 1979. 10. 31.

4. A felvételi lapokon rögzített adatok — abszolút számok, %-értékek, kódok — gépi adathordozóra tétele, majd *számítógépes feldolgozása*, különböző segédadatok bevitelével. Készíti az Állami Erdőrendezősegek Műszaki Irodája. Határidő: 1980. 06. 30.

A gépi feldolgozás kimenetei:

- az ötéves időszakra *besorolt erdőrészeteket tartalmazó lista*, amely a felvételi lapokon rögzítettek számítógépes feldolgozásának az eredményeként erdőrészetenként kimutatja a fahasználati szempontból jelentős természetes adatokat,
- erdészetenkénti és erdőgazdasági *összesítő táblák* az évenként és öt év alatt összesen kitermelésre előirányzott fa-tömeg mennyiségi és minőségi adatairól, a munkakörülményeket jellemző adatokról és a tervezett fakitermelési-faanyagmozgatási rendszerekről.

5. A gépi adatfeldolgozás tábláiban összesített természetes értékek felhasználásával, az ötéves fahasználati tevékenység munkaerő- és termelőeszköz-szükségletének, költségének, várható eredményének a meghatározása, az erdőgazdaság *teljes körű fahasználati tervének az összeállítása*. Készítik az erdőgazdaságok és az erdészetek. Határidő: 1980. 10. 30.

A terv célszerű tartozékai az éves fahasználatok helyét ábrázoló térképek, amelyek a feltáró-rakodó hálózatot is feltüntetik erdészetekre 1 : 10 000 vagy 1 : 20 000, az erdőgazdaság egész területére 1 : 50 000 léptékben.

A javasolt módon összeállítható terv a fentiek szerint részletes információt szolgáltat a tervidőszakra előirányzott fahasználati munkákról erdőrészlélmélységben és átfogó képet ad az egyes erdészetek, valamint az egész erdőgazdaság feladatairól. A terv így megbízható alapot nyújt a munka- és üzemszervezéshez, a szükséges tervszerű műszaki fejlesztéshez és lehetővé teszi az erdészetek közti, objektív összehasonlítást a munkák nagyságrendjét és nehézségi fokát illetően.

A felvételi lapok állapot- és tervezési adatainak gépi adathordozón való rögzítése megkönnyíti a terv több variánsban való elkészítését, vagy a kész tervnek az ötéves időszak folyamán indokoltá váló módosítását, a szükséges változtatásoknak megfelelően kidolgozott, gépi programok útján.

A tervezőmunka eredményessége, a tervek hasznosíthatósága szempontjából természetesen alapvető feltétel a felvételi lapok megbízható, szakmailag helyes kitöltése. További fontos feltétel, hogy az egyes erdészetek tervezőmunkája összehangolt legyen. Az erdőgazdasági szintű érdekeknek megfelelő, egységes szemlélet érvényesüljön. Ez utóbbi szempontból különösen nagy jelentősége van az erdőgazdaság irányító, összefogó és ellenőrző szerepének. Feltétlenül ki kell emelni, hogy az eddigieknél részletesebb tervezőmunka és a korszerű gépi adatfeldolgozás csak akkor hozhat jelentős többleteredményt, ha az erdőgazdaság központjában a tervezéshez megteremtik a szükséges személyi feltételt a tervezés időtartamára.

A tervezési metodika kidolgozásakor, összhangban a Minisztertanács 1046/1977. sz. határozatával, az volt a cél, hogy alkalmazásával irányítási rendszerünk már a VI. ötéves terv időszakára korszerűsíthető legyen, a reális lehetőségeknek megfelelő mértékben. A kidolgozott tervezési metodika ennek megfelelő szintű és mélységű. A FAGOK erdőgazdaságainak területén, a korábbiakban végzett tervezés tapasztalatai azt mutatják, hogy kellő gondosságu munka esetén a javasolt, viszonylag egyszerű terv nagy segítséget nyújt a gazdálkodó minden további tervezőmunkájához és operatív tevékenységéhez, amely ehhez kapcsolódik.

A későbbiek során, ha majd a magasabb szintű és nagy mélységű tervezéshez a megfelelő modellek, szükségszerűen bonyolultabb programok stb. rendelkezésre állnak és a személyi feltételek is kedvezőbbek lesznek, a metodikát természetesen tovább kell fejleszteni. A számítástechnika által nyújtott lehetőségeket fokozottabb mértékben kell hasznosítani.

A lapban megjelent tanulmányok szerzői: *Balázs István* megyei tanácsos, erdészeti, vadászati felügyelő, Budapest; *dr. Bondor Antal* FAGOK műszaki igazgató, Budapest; *Békly Albert* ERTI tudományos főmunkatárs, Sárvár; *Cornides György* ÁEMI főosztályvezető, Budapest; *Gulyás Jenő* Gemenci ÁEVAG osztályvezető, Baja; *Gyetzay György* ERDŐRENDEZŐSÉG üzemtervező, Szombathely; *dr. Igmándy Zoltán* EFE egyetemi tanár, Sopron; *Jérome René* ERTI tud. főmunkatárs, Budapest; *dr. Solymos Rezső* ERTI tud. főosztályvezető, Budapest; *dr. Szász Tibor* ERTI tud. főosztályvezető, Budapest; *Temesi Géza* ERTI tud. munkatárs, Budapest; *Tibay György* ERTI tud. munkatárs, Budapest.